

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Kultuurhariduse osakond

Kultuurikorralduse õppekava

Theo Kehlmann

**KAI KASE RAAMATU “KOGETUD TEOSSED” KIRJASTAMINE JA
RAAMATUESITLUSE KORRALDAMINE**

Loov-praktiline lõputöö

Juhendaja: Marko Lõhmus

Kultuurikorralduse ja –poliitika assistent

Kaitsmisele lubatud:.....

Viljandi 2018

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. RAAMATU “KOGETUD TEOSED” TAUST.....	4
2. KORRALDUSTÖÖ	6
2.1 Meeskonna ja organisatsiooni loomine	6
2.1.1 Organisatsiooni ja meeskonna analüüs.....	7
2.2 Tegevuskava ja selle analüüs	8
2.3 Kirjastuse valik	9
2.4 Trükitehniline lahendus ja trükikoja valik	11
2.5 Teose ja esitluse turundamine ja levitamine	13
2.6 Teos ja autoriõigused	15
2.7 Raamatuesitlus	17
2.8 Eelarve	17
2.9 Sponsorlus.....	19
2.10 Projekti sotsiaalmajanduslik mõju.....	20
ENESEREFLEKSIOON	22
KOKKUVÕTE.....	25
KASUTATUD ALLIKAD.....	26
LISA 1. Raamatu foto, esi- ja tagakaas. (Foto: E. Apsalon).....	28
SUMMARY	29

SISSEJUHATUS

Lähtuvalt Kultuuriministeeriumi valitsemisala arengukavast aastateks 2017-2020 on kirjandus riigi poolt väärtustatud kui omakeelse kultuuriruumi üks alustalasid, luues eeldused ka teiste valdkondade kestmiseks ja arenguks. Kultuuriministeerium toetab Eesti autorite uute teoste loomist, kirjastamis- tegevust ning kirjanduse kättesaadavust.

Käesolevas töös kirjeldan ja analüüsin protsessi, mille tulemusena valmis minu ema, Kai Kehlmanni debüütraamat “Kogetud teosed”, kes ise esineb nime Kai Kask all. Korraldustöö kestis novembrist 2017 kuni maini 2018.

Olgugi, et olen spetsialiseerunud õpingutes muusika suunale, on neli aastat Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias oma sisult valmistanud mind ette läbi viima erinevaid sündmusi ja projekte. Tõsi, raamatute kirjastamisest või väljaandmisest meile küll loenguid antud pole, kuid kogu pakutav õppeainete hulk on kindlasti piisav, et saadud teadmisi vastavalt mõne sündmuse või projekti vajadusi silmas pidades kasutada või ümber kohandada. Olgu selleks siis teadmised turundamisest, ettevõtlusest, sponsorlusest või projektijuhtimisest laiemalt.

Õpinguaastad on andnud võimalusi osaleda erineva tausta ja sihtgrupiga sündmuste läbiviimisel, kasuks on tulnud läbitud praktikad suuremate organisatsioonide juures. Saadud kogemused on andnud oskuse näha kultuurisündmusi või –nähtusi laiemalt ja seda kultuurikorraldaja pilgu läbi. Seetõttu ei kahelnud ma hetkekski, kui tuli pakkumine teha midagi täiesti uut ning sukelduda enda jaoks seni avastamata kirjastamise maailma.

Loov-praktilise lõputöö kirjalik osa koosneb kolmest peatükist, millest esimeses kirjeldan raamatu “Kogetud teosed” tausta, teises analüüsin korraldusprotsessi ja kolmas on eneserefleksioon.

1. RAAMATU “KOGETUD TEOSD” TAUST

Kirjanik Kai Kask kirjutas oma esimese ja seni ainsa ilmumata novelli aastal 1988. Järgnes pikk paus ning uuesti suundus ta kirjutamise juurde uue aastatuhande esimestel aastatel. Kirjutamine on olnud pigem hobiks muude tegevuste kõrval ja on olnud ka aastaid, kus ei valmi ükski novell ega lühijutt. Seni on olnud koostööpartneriks ajakiri “Vikerkaar”, kus läbi 14 aasta on autori loomingut 15 korral avaldatud.

Autor iseloomustab oma loomingut kui autobiograafilist, tragikoomilist, ajastutruud, ajastuülest ja samas realistlikku. Ta ei oskavat kuigi palju välja mõelda ja seega on ainuke fantaasiajutt “Rubriik: ajaviide”. Tihti tema lugudes keegi sureb, samas leiab alati ka viite millelegi, mis oli kirjutamise hetkel aktuaalne või argine.

Seoses muutustega isiklikus elus, tekkis kirjanikul mõte oma senine looming ühte raamatusse koondada. Sealt tuleneb ka raamatu pealkiri “Kogetud teosed”. Autor nägi selles ühe eluperioodi ja võimalik, et ka teatud loomingulise perioodi lõppemist. Raamatusse koguti alljärgnevad novellid:

- 1) “Naabri-Valeri”
- 3) “Ma ja mu muusa”
- 4) “Jaagupi pulm”
- 5) “Rubriik: ajaviide”
- 6) “Tumerohelised vagunid”
- 7) “25 MMS-I”
- 8) “Kaks metsvinti”
- 9) “Pruudi tuba”
- 10) “Minu aasta”
- 11) “Doktor Karelli helge päev”
- 12) “Minu vana puust kast”
- 13) “Buss nr 40”
- 14) “Alfredi argipäev”²
- 15) “24 minutit isiklikku elu”

Esimest korda oli mul emaga raamatu väljaandmisest juttu suvel 2017. Toona jäi mõte soiku, kuid jäi mind pikaks ajaks painama kuni oktoobris põhjalikumalt mõtte arutlusele võtsime. Kuivõrd kooli lõpetamine lähenes ja otsisin ka lõputööd, tundus oma ema raamatu väljaandmine hea mõttena ja mõneti ka sümboolsena. Samuti ühe teatud eluperioodi lõppemise osas. Otsustasin astuda projektijuhi rolli kuigi teadmised raamatute või trükiste väljaandmisest olid pigem puudulikud. Samas nägin selles uut väljakutset ja arvestades ema tausta ja teadmisi, olin kindel, et sellisel juhul peabki kultuurikorraldaja loojat aitama. Leppisime kokku, et esmalt alustame Kultuurkapitalilt raha taotlemisest ja vastusest tulenvalt teeme järgmised sammud. Saades positiivse vastuse, võtsin vastu otsuse, et juhin raamatu väljaandmist käsikirja kättesaamisest poelettideni jõudmiseni koos raamatuesitluse korraldamisega. Detailselt kirjeldan protsessi peatükis “Korraldustöö”.

2. KORRALDUSTÖÖ

Olles andnud lubaduse raamatu väljaandmist juhtida ja korraldada, seisin silmitsi paljude küsimuste ja probleemidega, millele esialgu vastuseid ja lahendusi leida oli keeruline. Alustades sellest, kuidas sünnib käsikirjast trükikõlbulik fail, kas kasutada kirjastust, kuidas raamatut müüa ja palju muud.

Alljärgnevides alapeatükkides kirjeldan detailselt kogu korraldusprotsessi.

2.1 Meeskonna ja organisatsiooni loomine

Kirjastusest kui kirjastamisele spetsialiseerunud organisatsioonist loobumine tähendas seda, et tuli leida vajalike oskustega inimesed, kes raamatu käsikirjast raamatu loomisel abi saaksid pakkuda. Kasutades isiklikke kontakte, leidsin keeleteoimetaja, kes oli nõus raamatu käsikirja ülevaatama ja parandama. See toimus jaanuaris 2017, keelekorrektuuri tegi Meeli Parijõgi. Parandatud käsikiri jõudis järgnevalt küljendaja Rauno Masingu kätte, kes hoolitses ka raamatu kaante kujundamise ja trükifaili loomise eest. Raamatu esikaant ilmestab maalikunstnik Jüri Arraku maal “Pärast lahingut”, mis on kirjaniku portree. Oluline oli leida fotograaf, kes maali võimalikult hea kvaliteediga üles pildistaks, seda tegi Daisy Lappard. Samuti on ta raamatu tagakaanel oleva foto autor. Jüri Arraku visandite järgi valmisid ka hilisemad raamatuesitluse plakatid, mille omakorda kujundas samuti Rauno Masing BeTeGe OÜst. Nimetatud ettevõtte on tegutsenud erinevate trükiste väljaandmisega 1990ndate algusest.

Lähtudes ema isiklikest soovidest mitte kusagil kasutada oma pärisnime ja arvesse võttes tema tegevusvaldkonda ning vajadust raamatu väljaandmise juures kasutada juriidilist “keha” jõudsime järelduseni, et perspektiive arvestades on mõistlik, kui ta loob endale oma ettevõtte. Ta oli seda pikalt planeerinud ja kuivõrd eeldatavasti ei jää see tema viimaseks raamatuks ning plaanis on välja anda ka tema elukaaslase Jüri Arraku artiklikogumikke, siis sündis märtsi lõpus ettevõtte nimega OÜ Feikkirjastus. Mina ei näinud vajadust enda sidumisel ettevõttega muul moel, kui vaid sõlmisime käsunduslepingu, kus panime paika minu tööülesanded (raamatu väljaandmise korraldamine, reklaam, levitamine ja raamatuesitluse korraldamine) ja samuti tegime volituse, mis andis mulle õiguse OÜd esindada.

2.1.1 Organisatsiooni ja meeskonna analüüs

Lähtudes projekti olemusest ja meeskonna ülesehitusest, analüüsin nii organisatsiooni kui meeskonda alljärgnevalt.

Organisatsiooni käsitlusel teaduses ja praktikas on pikk ajalugu. Teaduse arenedes on selgunud, et mõistet on väga mitmeti tõlgendatud. Organisatsiooni on määratletud ühendusena, korrastatusena, süsteemina, struktuurina, protsessina, funktsioonina, instrumendina jne (Siimon 2004, lk 47).

Kuivõrd organisatsioone on ülesehituselt ja vormilt väga erinevaid, tuleb see mõiste igal kasutuskorral laiemalt lahti seletada.

Uurides erinevaid teooriaid ja organisatsioone käsitlevaid materjale, defineerin OÜ Feikkirjastust nii perspektiive kui antud projekte arvestades kui dünaamilist võrkorganisatsiooni. Dünaamiline võrkorganisatsioon on võrkorganisatsiooni paindlik vorm, mille korral töötavad ajutiselt koos erinevad partnerid kas projekti või lepingu alusel. Partnerid esinevad aga kolmandate suhtes ühtse ettevõttena. Seda võrkorganisatsiooni vormi nimetatakse ka virtuaalseks organisatsiooniks või ettevõtteks (Siimon 2004, lk 204).

Sellisel organisatsioonil on omad eelised ja puudused. Eelistena tuuakse teoorias välja kulueelist, mastaabieelist, suurt paindlikkust ja partnerabi. Puudustena nõrka stabiilsust ja tugevat sõltumist partneritest, mida oli tunda ka antud raamatu väljaandmise juures. (Siimon 2004, lk 205)

Võrkorganisatsioonid nõuavad tugevat organisatsioonikultuuri ja kompetentset juhtimist. Töötajatel on küll suured õigused, aga veelgi olulisem on suur vastutus – peamine juhtimisviis on enesejuhtimine, mis sobivad kirjeldamaks antud projekti olemust.

Organisatsioon on küll inimeste rühm, mis töötab ühiste eesmärkide saavutamiseks, kuid omaette küsimus on, kas antud projektis osalenud töötasid rühma või pigem meeskonnana, kus kahe mõiste vahele kindlasti võrdusmärki tõmmata ei saa.

Meeskondi saab eristada nelja karakteristiku alusel: eesmärk, kestvus, liikmelisus ja struktuur. Meeskonnad võivad erineda oma eesmärgilt. Meeskonnad võivad olla seotud tootearendamisega, probleemi lahendamisega, organisatsiooni ümberkorraldamisega või teiste tööga seotud tegevustega (Mägi 2011).

Neist tingimustest lähtuvalt võiks arvata, et raamatu väljaandmisega seotud olnud inimesed töötasid meeskonnas, kuid paremini sobib siiski antud projekti kontekstis meeskonna asemel

rääkida rühmast ja selle mõiste tähendusest. Seda just spetsiifiliste tööülesannete ja –kohustuste tõttu ja ajutisele ajaperioodile.

Rühm koosneb kahest või enamast koos töötavast ja vastastikku sõltuvast inimesest, kes püüavad koos saavutada teatud eesmärgid. Rühmad on kas formaalsed või informaalsed. Formaalsed ehk ametlikud rühmad on töörühmad, mis on organisatsiooni poolt asutatud ja millele on määratud töökohustused ja spetsiifilised tööülesanded. Formaalsete ehk ametlike rühmade töö on kindlaks määratud ja suunatud vastavalt organisatsiooni eesmärkidele. Formaalsed töörühmad võivad olla ajutised. (Mägi 2011)

2.2 Tegevuskava ja selle analüüs

Projekti olemust arvestades koostas detsembris 2017 enda tegevuste planeerimiseks ja hilisemaks analüüsiks tegevuskava, kuhu panin kirja tegevused ja eesmärgid üldsõnaliselt, et iseenda tööprotsessi paremini juhtida ja teatud tähtaegadest kinni pidada. Otseselt riskianalüüsi ma ei koostanud. Lõputöö kontekstis olen lisanud nüüd tulemuse, mille toon välja alljärgnevalt.

TEGEVUS/EESMÄRK	AEG	VASTUTAJA	TULEMUS
Kultuurkapitali taotlus	november 2017	Kai ja Theo	Positiivne vastus (950,00€)
Keeletoimetaja leidmine, kokkulepete sõlmimine	detsember 2017	Theo, Meeli	Meeli Parijõgi, valmis jaanuari lõpuks 2018
Kirjastuse leidmine	jaanuar 2018	Theo	Planeeritud oli leida kirjastus, kuid lõpptulemusena sündis OÜ Feikkirjastus
Kulude ja tulude prognoosimine	veebruar – aprill 2018	Theo	Kuluartikklid paigas märtsis 2018
Küljendaja-kujundaja leidmine	jaanuar 2018	Theo, Rauno	Küljenda olemas/Rauno Masing, BeTeGe OÜ. Trükifail valmis aprill 2018

Fotograaf raamatu kaante kujundamise jaoks	jaanuar 2018	Theo	Daisy Lappardi fotod
Raamatu esitlus	jaanuar-mai 2018	Theo	Kirjanike Liidu musta laega saal, fotograaf, catering, esineja. 09.05.18 Lisaks esitlus 07.06.18 Pärnus
Raamatu levitamine poodides	märts-juuni 2018	Theo	Apollo, Rahva Raamat, Puänt, Utopia

2.3 Kirjastuse valik

Raamatuid kirjastatakse ja kirjutatakse palju. Eesti kirjastamise valdkonnas tegutses 2015. aastal kokku 397 ettevõtet, sealhulgas 345 äriettevõtet, 52 mittetulundusühingut ja sihtasutust. Füüsilisest isikust ettevõtjaid oli 45. Kirjastamise valdkonna ettevõtete koguarv kasvas 2015. aastal võrreldes 2011. aastaga 21% (Eesti Konjunkturiinstituut 2015). Raamatuturu pakkumise ehk trükitoodangu statistikat kogub ja töötleb Rahvusraamatukogu. Statistikat koostatakse Rahvusraamatukogule esitatavate sündeksemplaride põhjal.

Eesti Rahvusraamatukogu andmeil ilmus 2017. aastal Eestis eri žanrites ilukirjanduslikke raamatuid 1391 tükki, millest proosat 718. Nende kõigi taga on kirjanikud ja kirjastused, tihti ka ühes isikus. (Eesti Rahvusraamatukogu 2018)

Eestis tegutsevad paljud ajakirjanikud ja kirjanikud vabakutselistena. Samuti on palju nn hobikirjanikke, kes kirjutavad aastas või kogu karjääri jooksul vaid mõned raamatud. Ametlikud arvandmed vabakutseliste loovisikute kohta Eesti kirjastamise valdkonnas puuduvad. Samuti tegelevad kirjastamisega ettevõtted, institutsioonid ja eraisikud, kelle põhitegevusalaks ei ole kirjastamine, ning seega nende andmeid kirjastajatena Äriregistris ei kajastu.

Valdavalt tegelevad autorid vaid teose loomisega ja annavad selle kirjastamiseks edasi kirjastajale. Samas on autoreid, kes tegelevad ise kirjastamisega (nt Mihkel Mutt, Vladislav Koržets, Maarja

Kangro jt) ning organiseerivad valminud teose jõudmise kaubandusvõrku. (Konjukturiinstituut 2015)

Kirjastamine on autori (või koostaja) loomingu väljaandmisele suunatud tegevus, mis koosneb selle väljaandmise ettevalmistamisest, toimetamisest, küljendamisest, kujundamisest, avaldamise korraldamisest (trükkimine, paljundamine jne) ning levitamisest. Materjale avaldatakse paberil, elektrooniliselt, audioformaadis, internetis, multimeediatootena jne. Trükkimisteenus ostetakse trükikojalt või kasutatakse kirjastajale kuuluvat trükikoda. (Konjukturi... 2015).

Algselt tundus loogiline raamatu käsikirja erinevatele kirjastustele pakkuda. Koostas raamatu tutvustuse ja võtsin ühendust kokku kuue kirjastusega, millelt positiivne ja ehk mõneti üllatav tagasiside tuli kolmelt. Kirjastused “Tuum”, “Pegasus” ja “Eesti Keele Sihtasutus”. Kõige paremini sujus koostöö viimasena mainitud kirjastusega. Oli tore tõdeda, et mitmetele inimestele olid novellid “Vikerkaarest” juba tuttavad. Kohtusin ka Eesti Keele Sihtasutusest Toomas Väljatagaga, kellega koostöövõimalusi arutasime ning kellest oli raamatu väljaandmise osas abi just kirjastamise olemuse selgekssaamisel. Kuivõrd aga autoril oli oma debüütraamatu kujundamisest, tiraažist ja kõikidest muudest komponentidest väga selge nägemus, siis otsustasime üheskoos siiski kirjastuse kasutamisest loobuda, sest oleks võinud juhtuda, et tekivad teatavad vastuolud või erinevad nägemused. Kirjastusest loobumine lisas küll hulgaliselt tööülesandeid, aga samas andis rohkem võimalusi täpselt autori soovidele vastava raamatu väljaandmiseks.

2.4 Trükitehniline lahendus ja trükikoja valik

Kirjanik Sven Sildnik ehk (:)kivisildnik on öelnud, et raamatu kirjastamine on tänapäeval lihtsam kui kirjutamine. “Paned faili ühest otsast sisse ja teisest otsast tuleb värviline raamat välja.” (Pärnupuu 2017)

Pealtnäha nii lihtne see ongi, sest traditsioonilise trükitehnoloogia kõrvale kinnitab kanda järjest enam digitrükkimine. Väikeste tiraažide korral võistleb digitrükk väga edukalt traditsiooniliste trükitehnoloogiatega. Alati ei ole selge, milline tehnoloogia võiks olla kõige otstarbekam mõnele konkreetsele trükitööle. Alati tuleb kaaluda mitmeid faktoreid, et määrata millist tehnoloogiat kasutada: näiteks tootmise ökonoomsus, trükiarv ja alusmaterjali saadavus ning kvaliteet. Üldiselt saab öelda, et trükitehnoloogiad, mis põhinevad trükivormil on hääbumas ning digitrükitehnoloogiad ja võrgupõhine meedia tulevad asemele.

Tavaliselt on tegemist digitrükiga, kui ei kasutata trükiplaati. Selle asemel saadetakse info trükiseadmesse otse arvutist jättes vahele traditsioonilised etapid – trükifilmi ja/või trükivormi tegemise. Seetõttu nimetatakse sellist meetodit “computer-toprint” (lühendatult ka Ct-Print). Vastupidiselt konventsionaalsele (traditsioonilisele) trükimeetodile on digitrüki korral trükivorm dünaamiline, st vormi kasutatakse korduvalt kuid info kustutakse vormilt iga trükikorra järel. Uutes elektroonilistes trükimeetodites puudub füüsiline trükivorm. (Laiformaat 2018)

Eestis on selliseid teenusepakkujaid mitmeid, kuid spetsialistide soovitude ja meeldiva koostöö tulemusena, otsustasin pöörduda Dipri OÜ poole, kus automatiseeritud on nii köitmine kui puhasformaati lõikamine.

Olin vahendajaks trükikoja ja küljendaja vahel, mis oli jällegi uus ja huvitav ning hariv kogemus. Fototöötlus toimus Adobe Photoshopis, kujundus- ja küljendustööd Adobe InDesign's. Trükikoda pakkus lahkelt erinevaid kaaneversioone ja paberivalikut. Koostöös ema ja kujundajaga panime paika nii paberi (sisu Munken 1.3 Lynx 90g, kaaned Performa Brilliance 230g) kui ka kirjastiilid (sisuosa New Baskerville, pealkirjad Didot). Raamatu mahuks sai 156 lehekülge. Formaati A5. Raamatu fotod on toodud lisas 1.

Rääkides veel digitrüki ja analoogtrüki erinevustest, on erinevus ka selles, kuidas trüki hinda ja tasuvust arvutatakse. Digitrüki korral arvutatakse enamasti hinda ühe prinditud lehe kohta kui analoogtrükis enamasti trükile kulunud aja kohta (st tunnihind). Seepärast ongi digitrüki hind

suurte trükiarvude korral väheefektiivne kuid analoogtrükki kasutades muutub eksemplari hind seda odavamaks, mida suurem on trükiarv. Digitrükk on enamasti veel liiga aeglane, värvitooner ja tint on veel kallim kui tavaline trükivärv, ning seetõttu kasutataksegi suurte tiraažide korral analoogtrükki.

Oluline tegur meie projekti juures oli mõistagi raamatu trükkimise hind, seda just tiraaži silmas pidades. Algne planeeritud kogus oli 100 eksemplari, mis kasvas aga kiiresti 250 eksemplarini. See on ka suhteliselt viimane piir, kus digitrükkimine kasulik on.

Koostöös raamatupoodidega, millest küll täpsemalt on juttu järgmises alapeatükis, tuli raamatule määrata ka müügihind. Tuginedes Võsamaa uuringule (2012), siis õige hinna määratlemine on väga keeruline protsess. Hinna määramine on strateegiline otsus, millel võib olla kaugeleulatuv mõju. Ettevõtte määrab hinna vastavalt oma eesmärkidele, milleks võivad olla kasumi maksimeerimine, müügimahtude või turuosa suurendamine, soovitud käive, ellujäämine jne. Hinnakujunduse peamisteks küsimusteks on määrata (Allen, Wooten 1998, lk 65 järgi):

- kui suurt kasumit soovitakse saada;
- kui palju tarbija on nõus maksma;
- millised on kogukulud;
- millised on konkurentide hinnad.

Sellistest tingimustest lähtuvalt ning raamatupoodides eeltööd tehes, samas omahinda arvestades jõudsime järeldusele, et raamatu jaehind võiks olla kauplustes 11.99 eurot, milles kirjastaja müügihind 6.17 eurot. Hindadesse on arvestatud käibemaks. OÜ Feikkirjastus ei ole käibemaksukohustuslane.

2.5 Teose ja esitluse turundamine ja levitamine

Projekti algusest oli selge, et meie soov ei ole raamatut välja anda enda tarbeks, vaid peamiseks eesmärgiks oli küll juba pikalt tegutsenud kirjaniku senise loomingu viimine võimalikult paljude uute lugejateni.

Jaanika Vösamaa uuringust (2012) selgub, et (Mutt 2007, järgi) võib Eesti kirjandusväljal näha pidevalt mitmeid muutusi. Olukorras, kus ilmub väga palju raamatuid ja turusituatsioon on pingeline, on muutunud järjest olulisemaks see, kuidas jõuda ostjaskonnani. Varasemast määravamaks on saanud kirjastuste turundustegevus, et tutvustada oma väljaandeid. Nõukogude ajal tavapärasel moel turg sisuliselt puudus kirjastamise ja raamatukaubanduse valdkonnas. Kirjaniku sissetulek ei sõltunud niivõrd teose esteetilisest väärtusest ega publikumenust, kuivõrd ametkondadest. Reklaami osa oli üsna olematu, nõ lubatud kirjanikke tutvustati suhteliselt võrdselt. Nüüd on reguleerijaks turg, mis on väike ning määravaks on muutunud see, kui oskuslikult keegi oma teost pakub

Võtsin endale eesmärgiks, et teos peab kindlasti jõudma ühe suurema raamatupoe lettidele, milleks võiks olla kas Apollo või Rahva Raamat. Uuris nende raamatupoodidega seotud tuttavatel, kui suur võiks olla tõenäosus, et seni üsna tundmatu kirjaniku raamat müüki võetaks, tagasiside oli pigem negatiivne seda enam, et Rahva Raamatul on oma kirjastus. Võtsin aga ühendust mõlema poe esindajatega, tutvustasin raamatut, saatsin pilte ja suureks üllatuseks sain mõlemalt poelt positiivse tagasiside. Mõlemad poed olid nõus raamatu müüki võtma ja ootasid eksemplare (vastavalt Apollo 80 ja Rahva Raamat 100) võimalikult kiiresti. See tähendas omakorda trükiprotsessi kiirendamist, sest tol hetkel aprilli lõpus oli valmis vaid proovieksemplar. Pidasime läbirääkimisi hinnas (vastavalt lepingu tingimustele on mõlema poe kirjastajapoolne hulgihind sama), sõlmisime lepingud ja toimetasin raamatud poodide ladudesse. Samuti on läbirääkimised peetud ja kokkulepe raamatu müümiseks saavutatud raamatupoega Utopia Tartus ja Puänt Tallinnas.

Digitaalset materjali ei olnud kirjastaja kohustatud Rahvusraamatukogule esitama kuni 2017. aastani, mil hakkas kehtima säilituseksemplari seadus. Kuni selle ajani ei olnud

Rahvusraamatukogul alust elektrooniliste teavikute esitamist nõuda. Kuni 2017. aastani tehti andmebaasi kirjeid reaalselt olemasolevate teavikute alusel, kirjastajatelt saadud andmete põhjal ning ISBNi eelkirjete alusel. (Konjukturiinstituut 2018)

Vastavalt Säilituseksemplari seadusele tuli viia säilituseksemplari järgnevasse raamatukogudesse. (Säilituseksemplari seadus)

- 1) Eesti Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogu;
- 2) Eesti Rahvusraamatukogu;
- 3) Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu;
- 4) Tartu Ülikooli Raamatukogu.

Samuti laadisin raamatu veebiversiooni Kirjastajaportaali, kust tuli ka ISBN. ISBN on raamatu rahvusvaheline standardnumber. See on 13-kohaline, ainult üks kord kasutatav numbrikombinatsioon, mis koosneb teose prefiksist, rühmatunnusest, kirjastustunnusest, raamatutunnusest ja kontrollnumbrist. Väljaandele antud ISBN ei või muuta, asendada ega uuesti kasutusele võtta (Eesti Rahvusraamatukogu 2018).

Aprilli keskel tegin raamatuesitlusele sündmuse Facebook'i, lisaks hoolitsesin kutsete ja plakatite kujundamise eest. Need kujundas samuti Rauno Masing. Viisin plakatid mitmetesse Tallinna kultuuriasutusse ja paljudesse üldharidus- ja ülikoolidesse. Samuti oli kaks nädalat enne esitluse toimumist Kirjanike Liidu majas Tallinnas üleval raamatuesitlust reklaamiv roll-up stend. Koostöös Eesti Kirjanike Liidu ja Kunstnike Liiduga õnnestus kutsed saata ka nende asutuste meililistidesse. Emale andsin ülesandeks saata võimalikult palju personaalseid kutseid, sh ka ajakirjanikele.

Sündmuse reklaam avaldati 27.04 ja 04.05 ilmunud Sirbis. Samuti on teada, et Sirbi maikuu viimases numbris ilmub raamatust arvustus tänu Peeter Sauterile ja lisaks ka Õpetajate Lehes. Samuti toimetasin eksemplari ajakirjade Looming, Vikerkaar ja Värske Rõhk toimetustesse. Lisaks ilmub raamatust tutvustus 26.05.2018 ilmuvas Postimehes

Raamatuesitlusest avaldas artikli ja galerii Õhtuleht pealkirjaga "Jüri Arraku noor muusa Kai Kask esitles oma esimest raamatut".

Lisaks on hea meel tõdeda, et raamatu vastu on huvi kasvanud. Raamatu teine esitlus toimub 7. juunil 2018 Pärnus, Uue Kunsti Muuseumis.

Võsamaa (2012) uuringust tuginedes Kõnnole selgub veel, et just kriitikutel on oma roll raamatukaubanduses. kriitikatoimetajatel on üldjuhul väljakujunenud tegutsemispõhimõtted. Meediaväljaannete kriitikatoimetajad saavad arvustuseksemplare kas kirjastusest, raamatuesitlustelt, autorilt või hangitakse teos ise. Valikute tegemisel, mida arvustada, peetakse esmaseks kirjanduslikku väärtust, kuid osad toimetajad on olulistena maininud ka saadud kirjandusauhindu, lugejate võimalikku huvi ja teose tuntust. Kõige ebaolulisemaks peetakse valiku tegemisel raamatu võimalikku müügiedu. Raamatuid ilmub väga palju ning paratamatult kõiki meedias tutvustada ei ole võimalik. Piirangud tulenevad väljaandele/rubriigile määratud mahust ning toimetajad leiavad, et iga teost ei tasugi arvustada. Enamik kirjastajatest kinnitasid, et peale raamatu retsenseerimist tõuseb selle vastu ka ostja- lugeja huvi. Seega on hea meel, et raamatuesitlus meediakajastust leidnud on. Lisaks (Kõnno 2005, lk 56 järgi) kuulub teoste reklaamimine küll kirjastuste töökohustuste hulka, kuid aktiivsus selles vallas erineb kirjastuseti. Oma toodangu tutvustamiseks on levinuimaks viisiks värskelt ilmunud teoste arvustamiseksemplaride saatmine väljaannetele, annotatsioonide koostamine ja reklaampinna ostmine erinevates väljaannetes. Lisaks on nimetatud võimalustena oma teoste tutvustamist raadios ja televisioonis, kirjastuse veebileheküljel, kirjastuse ajalehes, samuti raamatuesitluste korraldamist ja raamatuklubide kaudu pakkumiste tegemist. Lisaks eelpool mainitule on üheks võimaluseks, mida mõned kirjastused on kasutanud oma raamatute tutvustamiseks, veel kirjandusfestivalid ja messid. Taolistel kirjandussündmustel liigub enamasti just kõige aktiivsem sihtgrupp (Ojasaar 2008, lk 1 järgi).

2.6 Teos ja autoriõigused

Autoriõiguse seaduse eesmärk on tagada kultuuri järjepidevus ja kultuurisaavutuste kaitse, autoriõigusel põhinevate tootmisharude ja rahvusvahelise kaubanduse areng ning luua autoritele, teose esitajatele, fonogrammitootjatele, televisiooni- ja raadioteenuse osutajatele, filmi esmasalvestuse tootjatele, andmebaasi tegijatele ning teistele käesolevas seaduses nimetatud isikutele soodsad tingimused teoste ja muude kultuurisaavutuste loomiseks ja kasutamiseks.

Autoriõigus tekib teose loomisest. (Autoriõiguse seadus)

Sõltuvalt seadustest sõlmisin OÜ Feikkirjastuse esindajana lihtlitsentsilepingu maali autori, fotograafi, ja kujundajaga, et oleks õigus omakorda nende teoseid raamatu väljaandmisel kasutada. Litsentsi hinnaks kujunes 0 eurot. Levitamise aeg, tiraaž ja territoorium jäid lepingutes piiramata. Arvestades autori teatud varaliste õiguste ülevõtmist (näiteks raamatu reprodutseerimine, koopiate levitamine) koostas lihtlitsentsilepingu ka raamatu autoriga. Samas on raamatus oluline lause: autoriõigused kuuluvad autorile.

2.7 Raamatuesitlus

Kai Kase raamatu “Kogetud teosed” esitlus toimus 09.05.2018 kell 15.00 Tallinnas, Kirjanike Maja musta laega saalis.

Tegemist oli vestlusõhtu vormis sündmusega, kus esinesid kirjanik Kai Kask ja maalikunstnik Jüri Arrak. Lisaks esines muusikalise vahepalaga muusik Tõnu Timm, kes esitas Riho Sibula ja Tõnu Raadiku loo “Kutse”, mis otseselt raamatus avaldatud novelliga “Rubriik: Ajaviide” seotud.

Sündmusele kogunes oodatud hulk külastajaid, õnneks ka inimesi, kes ei olnud kummagi esineja tuttavad vaid tulid kuulutuste peale.

Põhjuseid, miks sündmuse just selles saalis korraldasin, on mitmeid. Esialgne kava nägi sündmuse toimumise Tallinna Keskkraamatukogus, kuid seal ei õnnestunud kõigile osapooltele sobivat aega leida. Kirjanike Liiduga eesotsas Veronika Kivisillaga oli aga koostöö suurepärase ja koht ise on kirjandushuviliste seas menukas. Toimuvad kirjanduslikud kolmapäevad jpm. Lisaks mängis rolli ka Kirjanike Liidu vastutulelikkus saali rentimises osas sponsori luse korras. Sündmust jäädvustas tellitud fotograaf Endel Apsalon, kelle pildikeel on seni mulle ja emale muljet avaldanud ning videooperaator. Oli võimalus osta raamatut.

2.8 Eelarve

Eelarve on juhtimisinstrument, mis toetab ettevõtte kui terviku eesmärkide saavutamist. Eelarve koostamine on protsess, mis nõuab mineviku ja oleviku analüüsi, väärtusahela lülide efektiivsuse hindamist ning mõõdetavate eesmärkide ja sihtide seadmist. (Excellence 2018)

Tabel 2. Eelarve

TULUD:	EUR:
Tegelikud tulud:	
1. Kultuurkapitali loometöötoetus (annetus autorilt OÜle):	950,00
2. Raamatu müük esitlusel:	
(23 tk.x10,00 eur)	230,00
Planeeritavad tulud:	
3. Raamatu jaemüük kauplustes	
(220tk.x 6,17 eur)	1357,40
Sponsortulud:	
4. BeTeGe Oü küljendustöö	
(10hx40,00 eur/tund)	400,00
5.Kirjanike Liit saali üür (3x 72 eur/tund)	216,00
6.Catering Katrin Trumm	70,00
Tulud Kokku:	2273,40
KULUD:	
1. Trükikulud: Dipri Oü arved 4836,48346	1020,00
2. Fotograaf esitlusel: E. Apsalon arve 180510	80,00
3. Esitluse reklaam ajalehes Sirp 2x	50,00
4. Roll-up esitlusele: Metroprint OÜ arve 201804101	49,10
5. Raamatututvustus Postimehes 26.05	42,00
6. Riigilõivud ettevõtte registreerimisel	208,00
7. Keeletoimetaja tasu	100,00
8. Kaanepildi fotograafi tasu	100,00
9. Esinejatasu Tõnu Timm esitlusel	100,00
Kulud Kokku:	1749,10
Tulem:	524,30

Projekti eelarve kulude prognoos valmis veebruaris 2018, kui oli enam vähem selge, milliseid kuluartikkeid raamatu väljaandmine ja esitlemine endaga kaasa tuua võib. Alustasin koos kujundaja ja autoriga läbirääkimisi trükikojaga, et välja selgitada, milliseks võib kujuneda soovitud tiraaži trükkimise hind. Vastavalt meie trükitehnilistele tingimustele, koostas Dipri OÜ hinnapakkumise aprilli esimestel päevadel. Samuti oli veebruariks selge, millises mahu ja millistes väljaannetes soovime teost reklaamida, millised kuluartiklid tekivad. Lisaks kaardistasin raamatu väljaandmisega seotud olevate isikute töötasud, mis osalt on arvestatud ka sponsorluse alla tuludena. Kuludesse on arvestatud ka ettevõtte loomisega seotud kulud.

Projekti tulude planeerimisel oli abiks raamatu hinna kujundamine ning koostöö raamatupoodidega Apollo ja Rahva Raamat, kus raamatu müügist tulev tulu on prognoositav, sest raamatute müügi eest tasutakse realisatsioonipõhimõttel (igas kuus tehakse müügiaruanne).

2.9 Sponsorlus

Eesti meediakanaleid puudutavates seadusandlikes aktides kasutatakse mõistet „sponsor”, kuid Tulumaksu seaduse §-s 49 sellist mõistet ei kasutata. Sponsorlust defineeritakse mitmeti: „sponsor” tähendab majanduslikku toetajat, kindlaks otstarbeks raha andjat. „Eesti entsüklopeedias” viidatakse „sponsor” juures soosijale, toetajale, rahaandjale ja/või finantseerijale. Sponsorlus ei seisne alati raha andmises, see võib olla ka soodushindadega teenuse või kauba andmine, ruumide rent vms soodustus. Sponsoreeriv ettevõtte näeb oma tegevust kui ärilist suhet, mille eelduseks on saada kasu.

Sisuliselt on sponsorluse puhul tegemist tehinguga, mille eesmärgiks on millegi vastu saamine. Sponsorlust seostatakse kõige enam sõnadega kommerts ja reklaam. Sponsorlus võib seisneda raha või teenuse andmises kultuuriasutusele mingi ürituse või ettevõtmise läbiviimiseks kindla vastuteene eest. Nii on sponsorluse puhul tegemist ettevõtte turundusstrateegia osaga, millest vastutasuna loodetakse majanduslikku tulu. Kuid reklaam ei pea olema alati kommertslik, see sõltub reklaami tegijast (näiteks mittetulundusühing, kus reklaamitakse ideid, suhtumist vms) (Maksu- ja Tolliamet 2015).

Antud projekt sai teoks suures osas tänu sponsorite toele. Kuivõrd eelarve maht oli enam-vähem teada ja kasutada oli ka Kultuurkapitali loometöö toetus, mille autor annetas OÜ Feikkirjastusele,

ei pidanud otseselt sponsoreid otsima, vaid läbirääkimiste tulemusena õnnestus üks või teine tegevus finantseerida sponsorluse korras.

Näiteks raamatu küljendamine ja plakatite kujundamine ning trükk. Samuti ka saali rent raamatuesitluse läbiviimiseks.

Toetussummad olid järgnevad:

- 1) Eesti Kultuurkapital 950,00 €, mille autor toetuse saajana annetas OÜ Feikkirjastusele raamatu väljaandmiseks.
- 2) BeTeGe OÜ 400,00€ (summa on hinnanguline, ca 10h kujundaja tööd 40€/tund)
- 3) Kirjanike Liidu saali rent 216,00 €
- 4) Catering Katrin Trumm 70,00 €

Kõikidele projektis osalenutele ja toetajatele kingiti autogrammiga raamat.

2.10 Projekti sotsiaalmajanduslik mõju

Kirjastamise valdkond kuulub info ja side majandusharu koosseisu ja on väga tihedalt seotud selle majandusharu teiste tegevusalade infoalase tegevusega - multimeedia, veebiportaalid jne.

Kirjastamise valdkond on seotud nelja majandusharuga – töötleva tööstusega (trükindus ja selle sidusalad, salvestite paljundus), kaubandusega (jaemüük, vahendamine, rahvusvaheline müük), kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevustega (tõlked, fotograafia, filmindus, video, interaktiivne multimeedia) ja haridusega (Eesti Konjukturiinsituut 2015).

Projektide sotsiaalmajandusliku mõju hindamine ei ole pikk traditsioon – maailmas on see suhteliselt uus mõõdik, samuti ka Eestis. Eesti kultuuriprojektide sotsiaalmajanduslikku mõju on mõõdetud pigem kultuurfestivalide näitel. (Eestis toimuvate... 2012)

Kultuurfestivalide osas on regionaalmajandusliku mõju hindamine arusaadav: rohkem inimesi saab osa kultuurist, samas on see ka kasulik majandusele. Festivali puhul on majanduslik mõju siis suuremas tootlustuse ja majutamise nõudluses. Kirjastamise puhul on kultuuri levitamine läbi

raamatu, selle puhul peaks majanduslik mõju olema raamatuga seotud toetavatel tegevustel – ilukirjanduses on see pigem piiratud võimalus. Seega ilukirjandusega seotud mõju tuleb ka esile ehk kirjandusfestivalidel. Ja festivalide formaate nagu Prima Vista ja HeadRead saab võrrelda seni tehtud regionaalmajanduslike uuringutega (Ansper 2012).

Üksikul raamatul on see vastav mõju valdkonnakeskne – kasu saavad valdkonnas sees tegutsejad: kirjastajad, autorid, illustraatorid, kujundajad, trükkalid, turundus- ja kommunikatsioonispetsialistid (Ansper 2012).

Antud projekti puhul tasub kindlasti välja tuua otseste mõjusaajatena raamatu autori, kelle jaoks oli raamatu väljaandmine esmakordne ja muuhulgas läbi oma esimese osaühingu. Samas ka projektijuhi, keeleteoimetaja ja küljendaja-kujundaja. Pigem kaudsemalt tooksin välja trükikoja, raamatuesitlusel esineja, publiku, läbi raamatu levitamise raamatupoed ja lugejad, kes võib-olla varasemalt autori loominguga tuttavad polnud.

ENESEREFLEKSIOON

Käesolevas lõputöös käsitletud projekti kohta võib öelda, et see pakkus mitmekülgsset eneseteostust, sest projektile püstitatud eesmärgid on täidetud. Alljärgnevalt analüüsin iseenda ja kogu meeskonna tööd selles.

Tänu Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias kogetud sündmustele, õppeainetele, praktikatele ja praktikumidele oli mul teatav kogemus ja arusaam sellest, kuidas üks või teine kultuurisündmus või –projekt sünnib, kuid otsest nägemust ühe raamatu või trükise kirjastamisest mul ei olnud. See oli huvitav väljakutse ja proovisin end võimalikult palju just kultuurikorraldaja vaatevinklist proovile panna. Viljandi Kultuuriakadeemias ei ole raamatute väljaandmine lõputööna just populaarne, see lisas ehk veidi kõhedust, kuid suureks abiks ja julgustuseks oli kindlasti vilistlase Hedi Armuliku tööga tutvumine.

Mõistagi on kirjastamine üsna spetsiifiline valdkond, kus on suur hulk termineid, tööülesandeid ja mõisteid, mis mulle seni küll ehk tuttavad olid kuid mitte sisult. Olen ka ise teatud eluperioodil palju nõ “sahtlisse kirjutanud”, kuid pole kunagi mõelnud sellele, milline töö eelneb sellele, et üks raamat poelettidele jõuaks. Kuidas jõuda kirjanikule sobiva kaanematerjali, kirjastiili või paberi kaaluni, milline on aga trükitehniliselt valmis olev raamat, mis on ISBN. Selles mõttes oli tegu äärmiselt huvitava protsessiga. Mul on hea meel, et sain lõpuks korraldada midagi päriselt ise, sain protsessi juhtida. Mul õnnestus anda raamatule ka omapoolne nägemus või soovitusel, kuidas miski peaks välja nägema jne. Seniste aastate jooksul Viljandi Kultuuriakadeemias olen ma küll erinevate projektidega seotud olnud, kuid minu tegevusülesanded on olnud üsna selged, olen töötanud paljudes meeskondades, kuid mitte neid juhtinud.

Ma olen loomult isetegija ja seetõttu ei soovinud ka oma meeskonda liiga suureks paisutada. Võtsin eesmärgiks, et kuivõrd ma olen nende aastate jooksul Viljandi Kultuuriakadeemias kõik vajaliku ühe kultuurinähtuse loomiseks baasteadmistena selgeks saanud, siis pean ka ise hakkama saama. Mõistagi ei saa siinkohal mööda minna neist inimestest, kelle töö nõuab teatavat eripädevust. Viljandis õppides on tihti olnud igal projektil suur meeskond ehk igal alal oma vastutaja, kuid mina soovisin teha ise ja pigem üksi. Tegu ei olnud kindlasti ülemus-alluv suhtega, sest töötasin koos koostööpartneritega võrdselt ja neid ning nende talenti austades.

Mulle oli suureks abiks kohtumised selle valdkonna erinevate esindajatega. Eriti tänulik olen kogu väljaandmise protsessi juures raamatu kujundajale Rauno Masingule, kellel on erinevate trükiste väljaandmise juures suur kogemus ja pädevus. Tema õpetussõnad ja abivalmidus olid märkimisväärsed. Masing andis ülevaate raamatute kujundamiste peamistest ja erilisematest detailidest, tutvustas erinevaid programme, millest saan kindlasti kasu tulevikus näiteks plakatite vms kujundamisel. Varasemalt selline kogemus mul puudus. Lisaks oli huvitav teada saada raamatute ja trükiste trükitehnilisest poolest laiemalt. Samuti on tähelepanu väärivad tema töömaht ja panustatud aeg raamatu, plakatite, kutsete, kuulutuste ja roll-up'i kujundamise juures.

Pean oma suurimaks võiduks raamatu viimist Eesti suurimate raamatupoodide lettidele. See oli suur unistus (ka emal), mis alguses tundus üsna ebareaalne. Raamatu väljaandmine on ju vaid üks osa protsessist, levik on sama või veelgi olulisem.

Loomulikult on ka asju, millega ma enda juures rahul ei ole. Ma oleks soovinud rohkem raamatuesitlust reklaamida, kultuuriteate ärajäämine ERR-i kanalites oli puhtalt minu ajapuuduse tõttu. Samuti oleks võinud ehk otsida rohkem sponsoreid ja proovida saada veel suuremat meediakajastust, sest mis seal salata – olulist rolli mängis kogu raamatu esitlemise ja selle protsessi juures teadatuntud Jüri Arraku nimi ja tema uudne eraelu. Samas tuleb tõdeda, et kaks autorit ongi vastastikku oma loomingut mõjutanud ja nagu kirjutas peale raamatuesitlust ajaleht Õhtuleht: “Tegu on suurest armastusest sündinud novellikogumikuga”.

Muuhulgas pean ka nentima, et teataval määral oli probleeme ka olgugi, et väikse, aga meeskonna sisese kommunikatsiooniga. Näiteks tekkis probleeme keeleteimetaja ja kujundaja-küljendaja vahelise suhtluse puudumine, mis omakorda tekitas selle, et mõlemad pidid oma tööd justkui mitu korda üle tegema. Puudu jäi keeleteimetaja poolsetest selgitustest, millest küljendajal abi oleks olnud. Näiteks, mis puudutab taandridu, pealkirjade või lõikude asetust. Juhtus nii, et küljendajal oli justkui trükivalmis fail valmis, aga mitmel korral avastas keeleteimetaja või autor selles ikkagi vigu. Paraku jäi sisse ka üks viga juba siis, kui raamatu esimene trükk toimunud oli – raamatu tagakaanelt puudusid paar olulist mõttekriipsu, mis tavalugejale võivad küll märkamatuks jääda, kuid autori seisukohalt olid olulised.

Ehk samadel põhjustel tekkis ka probleeme tähtaegadest kinnipidamisel. Olin planeerinud raamatu trükist tulemise aprilli keskpaika, kuid lõppversioon valmis alles maikuu esimestel päevadel. Siin on põhjuseid mitmeid. Kasutasin küll kulude kokkuhoiu mõttes isiklikke tuttavaid, kes raamatu

trükifaili loomisel abiks olid, kuid sellega kaasnes paraku teatav usalduse ärakasutamine või “seltsimehelikkus”. Nii keeleteoimetaja kui küljendaja (ja need omakorda on tugevalt seotud) puhul juhtus, et kokkulepitud tähtaegadest ei peetud kinni, mis omakorda tekitas probleeme trükikojaga, kus olin juba näiteks trükiaja broneerinud. Digitrükiga tegelevates ettevõtetes käib töö küll kiiresti, kuid mõistagi on neil ka omad järjekorrad.

Eraldi omanäoline oli minu jaoks see, et pakkusin ju nõ kirjastamise teenust oma emale. See tähendas seda, et muutus mõneti poja ja ema suhe kliendi ja pakkuja suhteks. See oli avardav kogemus, mis näitas, et teatud ajaperiood võibki mõnes mõttes lõppeda – emast ja pojast võivad saada koostööpartnerid, kes töötavad teatavas alluvussuhtes ühise eesmärgi nimel.

Arvan, et kuigi oli tegevusi ja momente, mida oleks saanud teha teisiti ja ehk ka paremini, oli raamatu publitseerimise protsess minu jaoks rikastav ja mitmeid kogemusi pakkuv. Sain lõpuks midagi ise planeerida ja korraldada, kasutada Viljandi Kultuuriakadeemias õpitud tarkusi. Olen väga tänulik kõigile, kes raamatu väljaandmisesse panustasid ja mõistagi kõige rohkem oma emale!

KOKKUVÕTE

Käesolev töö Kai Kase raamatu “Kogetud teosed” publitseerimisest on kirjalik ja analüüsiv osa minu Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia kultuurikorralduse õppekava loov-praktilisest lõputööst. Töös on raamatu väljaandmise eellugu, detailne kirjeldus korraldusprotsessist, mis omakorda hõlmab endast kirjeldust kirjastuse valikust, meeskonna ja organisatsiooni loomisest. Lisaks ülevaadet raamatu turundamisest ja levitamisest, sponsoritest, eelarvest ning sotsiaalmajanduslikust mõjust. Viimase peatükina proovisin välja tuua eneserefleksioonis selle, mida antud projekt mulle õpetas, mis läks hästi ja millest jäi vajaka.

Raamatu “Kogetud teosed” näol on tegemist kirjanik Kai Kase (Kai Kehlmann) debüütraamatuga, kuhu on koondatud tema senise 15 aasta looming 15 novelli näol, mis ühe erandiga on varasemalt ilmunud ajakirjas Vikerkaar. Raamatu kaanele andis ilmet maalikunstnik Jüri Arraku maal “Pärast lahingut”. Raamatu keelelise korrektsuse eest hoolitses Meeli Parijõgi ja küljendas-kujundas Rauno Masing, kellele kõigile kuuluvad ka suured tänusõnad.

Raamatu väljaandmine ehk publitseerimine oli minu jaoks uudne valdkond kuid tänu Viljandi Kultuuriakadeemias õpitule oskasin seda vaadelda kui kultuurikorralduslikku proovikivi ja lähtusin oma tegevustes saadud teadmistest. Raamatu publitseerimine õpetas palju uut ja tegi tuttavaks äärmiselt põneva valdkonnaga nagu seda on kirjastamine, mis kindlasti huvitab mind ka edaspidi. Raamatu väljaandmist toetas Eesti Kultuurkapital ja mitmed sponsorid. Raamatu andis välja OÜ Feikkirjastus.

Raamat trükiti trükikojas Dipri OÜ ning tiraažiks kujunes 250 eksemplari. Nõudlusel on võimalik raamatut juurde trükkida. Raamat on leitav sellistest raamatupoodidest nagu Apollo, Rahva Raamat, Utopia ja Puänt.

Raamatuesitlus toimus 09.05.2018 Kirjanike Maja musta laega saalis, sündmus oli vestlusõhtu vormis, esines muusik Tõnu Timm.

Kokkuvõtteks soovin tänada kõiki asjaosalisi, kes raamatu väljaandmisel abiks olid ja ühtlasi oma juhendajat Marko Lõhmust, kes oli alati vajadusel nõuga abiks.

KASUTATUD ALLIKAD

Ansper, K. 2014. Eesti autori Kaur Kenderi romaani “Yuppiejumal” inglisekeelse tõlke “Petty god” väljaandmine. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia. (Diplomitöö). Viljandi

Allen, P., Wootten, G. Selling. Harlow. 1998.

Autoriõiguse seadus. RT 1992, 49, 615; RT I, 16.06.2017, 8.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/32232>, (15.05.2018).

Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus. Kirjastamine. 2018. Eesti

Konjunkturiinstituut.

<http://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/7>. Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus - Kirjastamine.pdf, (12.05.2018).

Eesti Rahvustaaumatukogu koduleht. Mis on ISBN? <http://www.nlib.ee/isbn/>, (14.05.2018).

Eesti Rahvusraamatukogu koduleht. Trükiteodangu statistika. <http://www.nlib.ee/trukitoodangu-statistika/> (10.05.2018).

Eestis toimuvate kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ja analüüs. 2012. Eesti Konjunkturiinstituut. http://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/Kultuuri-ja_spordisundmuste_majanduslik_maju.pdf (12.05.2018).

KUL. 2018. Kultuuriministeeriumi valitsemisala arengukava 2017-2020.

http://www.kul.ee/sites/kulminn/files/kultuuriministeeriumi_arengukava_2017-2020.pdf (13.05.2018).

KUL. 2018. Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020.

<http://www.kul.ee/sites/kulminn/files/kultuur2020.pdf> (13.05.2018).

Kuressaare Ametikool. Rühma- ja meeskonnatöö. <http://web.ametikool.ee/jane/okj/?Avaleht> (12.05.2018).

Laiformaat koduleht. Digitrukist üldisemalt. <http://www.laiformaat.ee/digitrukist-uldisemalt/e> (12.05.2018).

Ojasaar, K. Meeldejääv Prima Vista, Raamat (Eesti Kirjastuste Liidu ajaleht), 22.05.2008
http://www.estbook.com/files/c89/Leht_raamat_06_2008.pdf (21.05.2018).

Pärnpuu, M. 2017. (:)kivisildnik: Eesti mõistes olen ise suurkirjastaja. Äripäev.
<https://www.aripaev.ee/uudised/2017/12/14/kivisildnik-eesti-moistes-olen-ise-suurkirjastaja>
(21.05.2018).

Siimon, A. 2004. Organisatsiooniõpetus. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Säilituseksemplari seadus. RT I, 07.07.2016, 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/107072016001>,
(13.05.2018).

Võsamaa, J. 2012. Eesti raamatuturg ja selle arenguvõimalused. Tartu Ülikool. (Bakalaurusetöö).
Tartu.

LISA 1. Raamatu foto, esi- ja tagakaas. (Foto: E. Apsalon)

SUMMARY

The process of publishing and presenting “The Experienced Stories” by Kai Kask Theo Kehlmann

This work about publishing the book “The Experienced Pieces” by Kai Kask is a written and analytical part of the creative and practical graduation program of the Cultural Management of the Viljandi Culture Academy of the University of Tartu. The work contains a prelude to the publication of the book, a detailed description of the organization process, which in turn includes a description of the choice of the publishing house, the creation of a team and an organization. In addition to an overview of the marketing and distribution of the book, sponsors, budget, and socioeconomic impact. As a final chapter, I tried to outline what I was taught in the self-reflection exercise, which went well and which was missing.

The book, “The Experienced Pieces”, is the debut book by Kai Kehlmann, where her 15-year-old work has been consolidated into 15 short stories, one exception of which was previously published in Vikerkaar. The cover of the book was presented in the painting "After the Battle" by the painter Jüri Arraku. The linguistic correctness of the book was taken by Meeli Parijõgi and layout-design by Rauno Masing, to whom everyone also has great gratitude.

The publication of the book was a new area for me but, thanks to the lessons learned at the Viljandi Cultural Academy, I was able to see it as a cultural management challenge and based on the knowledge gained from my activities. The publication of the book taught a lot of new things and made me acquainted with an extremely exciting field, such as publishing, which certainly will interest me in the future. The publication of the book was supported by the Cultural Endowment of Estonia and several sponsors. The book was issued by Feikkirjastus.

The book was printed in the printing house Dipri, and 250 copies were printed. On demand, it is possible to print more. The book is found in bookstores such as Apollo, People's Book, Utopia, and Puänt.

The book was presented on the 9th of May 2018 in the Hall with Black ceiling of the Writers' House, the event was in the form of a chat room, with musician Tõnu Timm.

To sum up, I would like to thank all those involved in the issuance of the book, and also my supervisor, Marko Lõhmus, who was always in need of assistance.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Theo Kehlmann (autori nimi)

(sünnikuupäev: _____26.04.1995_____)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose __ **KAI KASE RAAMATU
“KOGETUD TEOSSED” KIRJASTAMINE JA RAAMATUESITLUSE
KORRALDAMINE**

mille juhendaja on _____Marko Lõhmus_____,

(juhendaja nimi)

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace’is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace’i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, _22.05.2018_ (kuupäev)